

RETSEPT VA UNING TUZILISHI

Maxmudova Sultonposhsha Abdullayevna

*Qorgontepa Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi lotin
tili va tibbiyot terminologiyasi fani o'qituvchisi.*

Annotatsiya: ushbu maqolada retsept tuzilishi, dori moddalari, dori shakli va dori nasil tushunchasi formulada qabul qilgan asosiy ta'smalar, tibbiy va farmasevtika retsepti va boshqalar to'g'risida yozilgan.

Kalit so'zlar: retsept, tibbiyot, muassasa, muhr, sana, bemor, ism, yosh, shifokor, dori, farmatsevt.

Retsept — shifokorning farmatsevtik ma'lumotga ega bo'lgan mutaxassisga dori preparatlarini tayyorlash va (yoki) berish hamda uning qo'llanilish usuli to'g'risidagi elektron yoki yozma shakldagi ko'rsatmasi hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirining tegishli buyrug'i bilan tasdiqlangan nizomga muvofiq, retsept bemorga uning yoshi, dori vositasini xalqaro patentlanmagan nomi, ekstemporal usulda tayyorlanadigan dori vositalari tarkibidagi dori moddalarining nomlari, shuningdek ularning dozasi, davriyligi, qabul qilish vaqti va davomiyligi, dori vositalarining oziq-ovqat iste'moliga qarab oqilona qo'llanishi (ovqatdan oldin, ovqatlanish vaqtida, ovqatdan keyin) ko'rsatilgan holda ilovadagi retsept blankasi shaklida beriladi.

Bunda retseptda tayinlangan dori vositalari (dori vositalarining xalqaro patentlanmagan nomi, bir kunlik dozasi, qabul qilish yoki yuborish usuli, miqdori, davomiyligi va boshqalar) retseptning yirtma koreshogida ham bir-biridan farqlanmaydigan holatda ko'rsatilishi shart.

Davolanayotgan bemorga (bemorning qarindoshlari yoki uning holidan xabar oluvchi shaxslarga) dori vositalariga retsept berilganligi haqidagi ma'lumotlar uning tibbiy hisob hujjatlarida (kasallik tarixi, ambulatoriya kartasi) qayd etiladi.

Tibbiy va farmasevtika retsepti

Tibbiyot fanining bir tarmog'i sifatida umumiy birikma tibbiy va farmatsevtik birikmalarni birlashtiradi. Tibbiy retsept dori-darmonlarni (aniqrog'i, dozalash shakllari) buyurish qoidalarini o'rganadi. Farmatsevtika formulasi dozalash shakllarini ishlab chiqarish qoidalarini o'z ichiga oladi va hozirda farmatsevtika bilimlarining maxsus tarmog'iga - dozalash shakllari texnologiyasiga ajratilgan.

Dori maddalari, dori shakli va dori nasil tushunchasi

Dorivor modda (yoki dori) - bu farmakologik faollikka ega kimyoviy birikma.

Dorivor mahsulot - bu maxsus ishlov berishdan o'tgan dorivor xom ashyo. Dorivor xom ashyo manbalari mineral, o'simlik, hayvonot, sintetik kelib chiqishi va mikroorganizmlarning chiqindilari bo'lishi mumkin.

Dozalash shakli - bu foydalanish maqsadiga eng mos keladigan va foydalanish uchun eng qulay bo'lgan dorivor moddaga beriladigan chiqarish shakli.

Dori - bu ma'lum bir dozalash shaklidagi dorivor modda.

Retsept va uning tuzilishi

Retsept - bu shifokorning farmatsevtga dori tayyorlash to'g'risida yozma arizasi bo'lib, bemor ushbu dori vositasidan qanday foydalanishi kerakligini ko'rsatadi. Shifokorning ko'rsatmalarini bajarib, farmatsevt (farmatsevt) retseptning to'g'riligini nazorat qiladi (bu asosan dori dozasi va retseptlangan moddalarning muvofiqligiga tegishli). Bemor, o'z navbatida, preparatni qo'llashning ko'rsatilgan usuliga qat'iy rioya qilishi kerak.

Dori retsepti lotin tilida olib boriladi va bemorga dori vositasidan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar rus (ona) tilida.

Retsept quyidagi bo'limlardan iborat:

-tibbiyot muassasasining muhri;

-sanasi;

-bemorning ismi va yoshi;

-shifokorning to'liq ismi;

-dori retsepti;

-farmatsevtga ma'lum bir dozlash shaklini tayyorlash bo'yicha ko'rsatmalar (rasmiy va qisqartirilgan retseptlar uchun ixtiyoriy);

-bemorga dori berishning o'ziga xos xususiyatlari bo'yicha farmatsevtga ko'rsatmalar ;

-bemorga dori-darmonlarni to'g'ri qabul qilish bo'yicha ko'rsatmalar berish;

-shifokorning imzosi, uning shaxsiy muhri va muassasa muhri.

Retseptning asosiy bo'limi - bu dori retsepti. U har doim farmatsevtga murojaat qilish bilan boshlanadi: Retsept - uni qabul qiling, shundan so'ng dorivor moddalar ma'lum bir ketma-ketlikda ro'yxatga olinadi. Retseptning majburiy qismi faqat birinchi qatorga joylashtirilgan asosiy faol modda yoki asosdir. Preparatning farmakologik ta'siri uning ishlatilishiga asoslanadi. Retseptda ikkinchi o'rinda yordamchi moddalar (adjuvanlar): ular asosning ta'sirini kuchaytirish yoki uning kiruvchi ta'sirini susaytirish uchun ishlatiladi. Uchinchi o'rinda dori tarkibiga uning yoqimsiz organoleptik (ta'mi, rangi, hidi va boshqalar) xususiyatlarini tuzatish uchun kiritiladigan tuzatuvchi moddalar (korrigenlar) turadi. Oxirgi o'rinda dori-darmonga ma'lum bir shakl beradigan moddalar - bular shakl hosil qiluvchi moddalar (tarkibiy qismlar): eritmalaridagi suv, moylarda moyli jele, kukunlarda shakar va boshqalar. Bir nechta yordamchi, tuzatuvchi va shakllantiruvchi bo'lishi mumkin. retseptorlari retseptida qurilish moddalari.

Formulada qabul qilgan asosiy ta'smalar

Retseptga kiritilgan dorivor moddalar miqdori blankaning o'ng tomonida ko'rsatilgan. Retsept bo'yicha vazn o'lchovi gramm (1,0) va uning fraktsiyalari: 0,1 - desigram; 0,001 - milligramm; 0,0001 - decimilligram; 0,00001 - santimetr; 0,000001 - mikrogram. Retseptdagi hajm o'lchovi millilitr (1 ml). Uzunlik santimetrda (sm) ko'rsatilgan.

Ikki yoki undan ortiq dorivor moddalar bir xil dozada ko'rsatilgan bo'lsa, u oxirgi moddaning nomidan keyin faqat bir marta ko'rsatiladi. Belgilangan miqdor barcha sanab o'tilgan moddalarga tegishli ekanligini ko'rsatish uchun "ala" (teng) yoki qisqartirilgan "aa" so'zi ishlatiladi.

Agar shifokor dorini eng yuqori bir martalik dozadan oshib ketadigan dozada buyursa, u uning miqdorini so'z bilan yozishi va undov belgisini (!) qo'yishi shart.

Agar retsept shaklning bir tomoniga to'g'ri kelmasa, siz pastki qismida "verte" (aylantirish) yozishingiz va boshqa tomondan retseptni tugatishingiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Болтаев, М. М., кизи Мелибоева, Ш. Ш., Джалилов, Ф. С., Юлдашева, Д. Х., Джалилова, Ф. С., & Самадов, Б. Ш. (2022). BROKKOLI VA BROKKOLI NIHOLLARIDAN TURLI KASALLIKLARNING OLDINI OLISH VA DAVOLASHDA FOYDALANISH. Журнал химии товаров и народной медицины, 1(4), 242-254.
2. Джалилов, Ф. С., Болтаев, М. М., & кизи Мелибоева, Ш. Ш. (2022). BROCCOLINING SHIFOBAXSH XUSUSIYATLARI. Журнал химии товаров и народной медицины, 1(3), 194-205.
3. Meliboeva, S., Boltayev, M., & Jalilov, F. (2022). The effect of broccoli sprouts on diabetes mellitus and the gastrointestinal tract. Science and innovation, 1(D5), 81-87.
4. Болтаев, М. М., Шарипова, Э. М., & Мелибоева, Ш. Ш. (2022). ПЕРВЫЕ ЛЕЧЕБНО-БОТАНИЧЕСКИЕ САДЫ НА ТЕРРИТОРИИ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНА. IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 96-100.
5. Boltaev, M. M., Sh, M. S., & Jalilov, F. S. (2023). PREPARATION AND DRYING OF BROCCOLI HERBS (BRASSICA OLERACEA L.). Електронне видання мережне Редакційна колегія: проф. Котвіцька АА, проф. Владимірова ІМ, проф. Георгіянц ВА, проф. Перехода ЛО, проф. Журавель ІО, проф. Колісник СВ, доц. Криськів ОС, проф. Власов СВ, ас. Смєлова НМ, ас. Григорів ГВ, 19.